

LBRIS | We know
books
JENS ANDERSEN

LEGO

ISTORIA UNEI AFACERI DE FAMILIE

Traducere:
MIHAELA NEACȘU

Cuprins

Arbore genealogic.....	8
Prefață.....	9
PRELUCRAREA LEMNULUI.....	15
CREDINȚĂ.....	39
RĂZBOIUL.....	75
SISTEM.....	115
EXTINDEREA.....	175
SCHIMBAREA.....	239
JOCUL.....	277
APATIA.....	321
PUNCTUL DE COTITURĂ.....	379
MOȘTENIREA.....	427
Bibliografie.....	481
Index.....	484

Arborele genealogic al familiei

LBRIS

We know
books

căs. 1916 cu
Kristine Sørensen
1892-1932

Ole
Kirk Christiansen
1891-1958

căs. 1934 cu
Sofie Jørgensen
1896-1993

Ulla Skov
n. 1935

Johannes
Christiansen
1917-1986

Godfred
Kirk Christiansen
1920-1995
căs. 1944 cu
Edith Nørregaard
Knudsen
1924-2015

Gerhardt
Kirk
Christiansen
1926-2004

Karl Georg
Kirk
Kristiansen
1919-1998

Gunhild
Kirk Johansen
n. 1945

Kjeld
Kirk Kristiansen
n. 1947
căs. 1974 cu
Camilla Borg
n. 1950

Hanne
Kirk Kristiansen
1951-1969

Sofie
Kirk Kristiansen
n. 1976

Thomas
Kirk Kristiansen
n. 1979

Agnete
Kirk Thinggaard
n. 1983

Prefață

Dragă cititorule, se estimează că în fiecare an, în lume, între optzeci și nouăzeci de milioane de copii primesc un set LEGO și până la zece milioane de adulți își cumpără unul pentru ei. Dar LEGO este mai mult decât numărul amețitor de cărămizi din plastic ce pot fi combinate în nenumărate feluri. LEGO este o viziune a ceea ce jocul reprezintă pentru omenire.

Cartea aceasta spune povestea unei companii internaționale și a unei familii daneze care, de nouăzeci de ani, apără dreptul la joacă al copiilor – o familie care crede că și adulții trebuie să-și facă timp pentru copilul interior.

De la începutul anilor 1930, LEGO creează jucării și experiențe pentru copiii de toate vârstele, depășind bariere culturale și sociale și continuând să se dezvolte. În tot acest timp, au existat crize mondiale, iar în Danemarca și în

celelalte țări nordice a apărut statul bunăstării.¹ S-a produs o schimbare în structura patriarhală a familiei – unde bărbatul era stâlpul casei – când femeile au intrat pe piața forței de muncă devenind întreținătoare de familie. La nivel de societate s-a produs o schimbare de roluri în structurile de familie – și odată cu acestea au apărut moduri noi de joacă. Joaca fusese până atunci o activitate exclusiv fizică; astăzi, e mai degrabă o activitate ce are loc în spațiul digital. Iar LEGO a fost acolo în tot acest timp.

Ideea acestei cărți mi-a venit în toamna anului 2019. Nu este o carte tradițională despre o afacere, ci prezintă mai degrabă istoria culturală și biografia a trei generații ale familiei Kirk Kristiansen, care au creat și dezvoltat compania LEGO în ceea ce este astăzi, când cea de-a patra generație este pe cale să preia conducerea: cel mai mare producător de materiale de joc pentru copii și unul dintre cele mai îndrăgite branduri din întreaga lume.

Cartea se bazează pe informații culese din arhiva LEGO, din orașul Billund, și este, totodată, rezultatul conversațiilor lunare, purtate pe parcursul a optsprezece luni, cu Kjeld Kirk Kristiansen, care s-a născut, la propriu, în miezul activității companiei, în anul 1947, și care, de aproape cincizeci de ani, contribuie la dezvoltarea acesteia.

¹ În engleză, *welfare state*, cunoscut și sub denumirea de stat social, este o formă de guvernare în care statul protejează și promovează bunăstarea economică și socială a cetățenilor săi (n. tr.)

În paginile următoare, îl voi numi simplu, Kjeld. A fost dorința lui să îi spun așa pentru că așa este cunoscut în Billund, așa îi spun cei peste 20 000 de angajați ai companiei și fanii oficiali, adulți, ai companiei – al căror număr este de cinci ori mai mare – pentru care LEGO este o pasiune și un mod de viață.

Pentru că tot vorbim despre nume, numele de familie al fondatorilor companiei a creat, de-a lungul anilor, confuzie. Nu există controverse cu privire la Kirk, dar este „Kristiansen“ sau „Christiansen?“

Conform certificatelor de botez și înregistrărilor din arhivele bisericii, acesta ar trebui să fie Kristiansen, cu *K*, dar, din motive necunoscute, fondatorul LEGO, Ole Kirk, a hotărât să-și scrie numele de familie cu *Ch*, Christiansen, în 1916, când s-a stabilit în Billund, ca tânăr tâmplar. Cu rare excepții, a păstrat această ortografiere a numelui până la moartea sa și tot așa îi apare numele gravat pe piatra de mormânt în cimitirul Parohiei Grene, lângă Billund.

Și fiul lui Ole Kirk, Godtfred, și-a scris numele cu *Ch* în loc de *K*, iar apoi, pe când era un șef de echipă tânăr și ambițios, în anii 1940, a început să folosească inițialele GKC. Acest fel de prezentare a prins, devenind apelativul lui printre angajați, parteneri de afaceri, concetățeni și prieteni. Fiul lui GKC, Kjeld – personajul principal al acestei cărți –, a hotărât încă din tinerețe să revină la numele de familie așa cum apărea acesta în registrele bisericii, fiind cunoscut drept Kjeld Kirk Kristiansen.

Am ales să respect dorințele fiecărui reprezentant al familiei. Prin urmare, în paginile următoare, fondatorul LEGO apare drept „Ole Kirk“ sau „Christiansen“, fiul acestuia este „Godtfred“ sau „GKC,“ iar reprezentantul celei de-a treia generații este numit simplu „Kjeld“.

Unii cititori vor fi surprinși probabil să constate că am scris denumirea companiei-mamă, LEGO, dar și pe a altor companii din cadrul Grupului – cum este KIRKBI – cu litere mari. Am ales să păstrez stilul companiei.

Spre surpriza, poate, a celor care lucrează pentru LEGO sau sunt afiliați acesteia, am ales să mă îndepărtez de la normele ortografice ale companiei și am evitat, în cea mai mare parte, să adaug simbolul de marcă înregistrată lângă denumirea companiei – LEGO®. Am procedat așa doar pentru a facilita citirea textului.

Așa cum două cărămizi clasice cu opt cepuri pot fi asamblate în cel puțin douăzeci și patru de moduri diferite, povestea companiei LEGO poate fi scrisă din diverse unghiuri. Am ales să spun povestea simplu și firesc, fără note și referințe. La sfârșitul cărții găsiți o selecție de titluri și un index de nume, o cheie pentru înțelegerea fotografiei detaliate de pe copertă, fotografie care îi aparține lui Jens Larsen, precum și mulțumiri adresate tuturor celor care au făcut posibilă apariția acestei cărți.

Trebuie să recunosc însă, încă de la început, că nu aș fi reușit fără ajutorul neobosit al lui Jette Orduna, director al Casei Ideii LEGO, al arhivistei Tine Froberg Mortensen,

al familiei Kirk Kristiansen, Niels B. Kristiansen, de la LEGO SA, Jørgen Vig Knudstorp, Ulla Lundhus și Søren Thorup Sørensen, de la KIRKBI SA, precum și Kim Hundevadt și Ulla Mervild, de la Politikens Forlag. Îi mulțumesc, totodată, lui Caroline Waight pentru traducerea în limba engleză și lui Elizabeth DeNoma pentru îndrumarea editorială și talentul scriitoricesc.

Nu în ultimul rând, mulțumiri speciale lui Kjeld pentru că mi-a permis accesul într-o lume de poveste din istoria Danemarcei. Cuvintele din limba daneză „leg gotg“ – care înseamnă „joacă plăcută“ – stau la originea denumirii LEGO. Prin urmare, găsesc nimerită această adaptare:

Lectură plăcută!

Jens Andersen, iulie 2021

LBRIS

We know
books

Uneltele lui Ole Kirk

PRELUCRAREA LEMNULUI

Anii 1920

„Cu mult timp în urmă, într-o galaxie îndepărtată...”

Așa începe o cunoscută epopee în spațiu, una care, după cum veți vedea, joacă un rol important în povestea noastră. Povestea începe în Danemarca, în zona rurală, în toamna anului 1915, când un tânăr meșteșugar din Iutlanda de Vest a aflat că un atelier de tâmplărie dintr-un mic oraș de provincie, Billund, era de vânzare.

Ca și logodnica lui, tânărul crescuse în câmpiile măturate de vânt ale Danemarcei, unde banii erau puțini și oamenii lucrau cu ziua. Crescând, păzise cirezile de oi și vite, învățase să ocolească gropile de marnă și năpârcile și, când vremea se pregătea de furtună, săpa un ascunziș mai bine ca oricine.

Devenise ucenic de tâmplar și visa la ziua în care va avea un acoperiș deasupra capului, vorbea despre căsătorie și voia să aibă afacerea lui. Câțiva dintre frații lui îl ajutaseră să împrumute 10 000 de coroane de la bancă și, în februarie 1916, devenea proprietarul unei case albe, cu un singur nivel și cu un atelier de tâmplărie, lângă Billund, un sat din Iutlanda, Danemarca. Cu

ajutorul lui Dumnezeu – și al băncii Varde –, totul va fi bine. În aprilie, când împlinea douăzeci și cinci de ani, Ole Kirk Christiansen se căsătorea cu Hansine Kristine Sørensen, iar în anul următor se năștea primul din cei patru fii ai lor.

KJELD: „Bunicul s-a născut în anul 1891, în Blåhøj, la aproximativ douăzeci de kilometri nord de Billund. A crescut într-o familie cu șase băieți și șase fete, fiecare primind câte un al doilea nume inventat de străbunicul. Nu și fetele, pentru că acestea aveau să-și schimbe numele prin căsătorie. Unul dintre fii a primit numele Randbæk, cel de-al doilea – Kamp, al treilea – Bonde. Numele bunicului – Ole Kirk – a venit de la un fermier respectabil din Iutlanda, membru al *Stænderforsamlingen*, Adunarea Stărilor din Ținut, fermier pentru care străbunicul lucra și pe care îl respecta. La șase ani, bunicul avea deja grijă de animale, dădea ajutor câtorva fermieri, dar a ajuns ucenic de tâmplar, la fel ca frații lui. Asemenea celorlalți meșteșugari, o vreme a călătorit acolo unde era de lucru, însă nu peste mult timp s-a întors acasă să-și ajute fratele mai mare la construirea oficiului poștal din Grindsted. Apoi, în 1916, a ajuns în Billund.“

Spre sfârșitul Primului Război Mondial, în Billund abia dacă erau o sută de oameni. Localitatea era amplasată la granița dintre două orașe mai mari, Vejle și Grindsted. În afara gării, care în 1916 funcționa și ca oficiu poștal, în Billund mai erau patru sau cinci ferme, câteva case mai mici unde locuiau vârstnicii satului, cei care nu mai puteau lucra pământul, o școală, o lăptărie comunală, un magazin alimentar, o casă unde se întruneau membrii cultului evanghelic și cârciuma care avea să își piardă în curând autorizația de funcționare, devenind un hotel unde nu se servea alcool. Cu totul, maximum treizeci de clădiri de-a lungul unui drum de țară mărginit de șanțuri adânci. Ca să ieși în șosea, trebuia să traversezi cu mare atenție niște scânduri de lemn așezate peste șanț.

Când împlinea douăzeci și cinci de ani, la 7 aprilie 1916, Ole Kirk se căsătorește cu Kristine. În Billund, Karen și Peter Urmager, care făceau parte din Consiliul de Administrație al Indre Mission, au luat sub aripa lor tânăra pereche. Între ei s-a legat o prietenie strânsă și, peste ani, când, rămasă văduvă, Karen s-a îmbolnăvit, Ole Kirk a primit-o în casa lor, unde aceasta a locuit până s-a vindecat.

Casa lui Ole Kirk și a Kristinei, cu atelierul în curtea din spate, era ultima, chiar la ieșirea din Billund. Dincolo de ea se întindeau câteva ogoare, apoi câmpie cât vedeai cu ochii. Kilometru după kilometru de pământ acoperit de buruieni de-a lungul unui drum de țară ce mergea spre vest.

Se spunea că un om înstărit din Kolding traversase cândva Parohia Grene și se referise la Billund numindu-l „un loc uitat de Dumnezeu“. E drept că, în anii 1910, Billund era doar un punct de-a lungul drumului de țară ce străbătea orașul, dar era un spațiu cât se poate de însuflețit în anii de după război – mai cu seamă când vine vorba de Dumnezeu și de Sfântul Duh.

Tânăra pereche s-a stabilit în Billund într-o perioadă în care, în Danemarca, mișcările religioase prindeau avânt. Cu excepția mișcărilor sindicaliste care căpătau amploare în orașele mari, Indre Mission¹ era un grup evanghelic de renaștere spirituală care reprezenta cea mai mare organizație populară din țară. Case de întrunire ale grupului au apărut peste tot în comunitățile de fermieri cumpătați, cu frică de Dumnezeu, pe întreg teritoriul țării și, până în 1920, peste trei sute de mii de oameni, majoritatea din zonele rurale, muncitorești, alcătuiseră comunități locale restrânse în jurul principiilor Indre Mission. Nu era o sectă, ci o rețea religioasă cu multe filiale, fiecare ducând o viață creștinească sub umbrela Bisericii Naționale a Danemarcei, deși mulți preoți ai Bisericii Naționale, la vremea aceea, interziceau accesul membrilor Misiunii în Casa lui Dumnezeu.

Începând cu anii 1880, multe valuri de trezire spirituală au trecut peste Grene. Multe voci s-au făcut auzite peste timp, de la reprezentanții ai Bisericii Catolice, ai celei Luterane, ai Frăției Morave, pietiști, până la credincioșii din zilele noastre și așa-numiții „grundtvigieni“, adepții psalmistului Nikolai

¹ *Kirkelig Forening for den Indre Mission*, pe scurt *Indre Mission*, organizație creștină luterană conservatoare, fondată în 1861.